

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ННВК «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-НАВЧАЛЬНИЙ КОНСОРЦІУМ»
Вінницький національний аграрний університет
Економічний коледж ім. Яна Павла II (Польща)
Університет Менделя м. Брно (Чехія)
Університет Латвії, м. Рига (Латвія)
Університет штату Луїзіани (США)
Університет прикладних наук і мистецтв Ганновера (Німеччина)
РУП «Научно-практический центр Национальной академии наук Беларуси
по продовольствию» (Білорусь)
Краківська академія ім. Андрія Фрича Моджевського (Польща)
Житомирський національний агроекологічний університет
Тернопільський національний економічний університет
Національний університет «Львівська політехніка»

ПРОГРАМА

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ- КОНФЕРЕНЦІ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ТА СТУДЕНТІВ

**«Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного
сектора економіки в умовах інтеграційних процесів»**

15-16 травня 2019 року

м. Вінниця

Захід внесено в реєстр УкрІНТЕІ (посвідчення № 190 від 11 квітня 2019 р.)

СЕКЦІЯ 3

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

(ВНАУ, 2 корпус, 2512 аудиторія)

Голова секції: КОСТЮЧЕНКО Дарина Леонідівна – аспірантка,
Вінницький національний аграрний університет.

Заступник голови: ЧКОВ Ілля Анатолійович – аспірант,
Вінницький національний аграрний університет.

- 13:00 – 13:05 «Современные тенденции развития предпринимательской деятельности в Латвии»
СПРОГЕ Ілзе, декан факультету управління та економіки
Інститут транспорту та зв'язку, м. Рига, Латвія
Он-лайн увімкнення
- 13:05 – 13:10 «Світовий досвід розвитку сільських територій: аналіз можливостей для України»
КОСТЮЧЕНКО Дарина Леонідівна, аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
- 13:10 – 13:15 «Розвиток сільськогосподарських підприємств в умовах ринкових змін»
МИРОШНІЧЕНКО Олексій Васильович, аспірант
Вінницький національний аграрний університет
- 13:15 – 13:20 «Шляхи підвищення прибутковості підприємства в умовах нестабільного середовища»
ПАВЛЮК Ірина Олександрівна, аспірант
Вінницький національний аграрний університет
- 13:20 – 13:25 «Чинники впливу на розвиток регіонального тваринництва»
ПАВЛЮК Микола Миколайович, аспірант
Вінницький національний аграрний університет
- 13:25 – 13:30 «Вплив глобалізаційних процесів на підприємництво»
КУЗЬО Андрій Петрович, студент
Тернопільський національний економічний університет
- 13:30 – 13:35 «Сучасні проблеми розвитку підприємств м'ясопродуктового підкомплексу України»
ФУШТЕЙ Людмила Леонідівна, аспірант
Вінницький національний аграрний університет
- 13:35 – 13:40 «Інститути спільного інвестування теоретичні аспекти та сучасні тенденції розвитку в Україні»
ЮРЧЕНКО Олександр Миколайович, аспірант
Вінницький національний аграрний університет

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
ALL-UKRAINIAN SCIENTIFIC EDUCATIONAL CONSORTIUM
VINNYTSIA NATIONAL AGRARIAN UNIVERSITY

CERTIFICATE OF PARTICIPATION

as an official participant of the
"International scientific and practical internet conference for young scientists and students 2019"

issued to:

LIUDMYLA FUSHTEI

state registration № 190 from 11/04/2019

CONSORTIUM PRESIDENT

GREGORI KALEITNIK

UNIVERSITY RECTOR

OLEKSII SAZUB

15-16 MAY 2019
VINNYTSIA, UKRAINE

«Сучасні проблеми розвитку підприємств мясопродуктового підкомплексу України»

Аспірантка Вінницького національного аграрного університету

Фуштей Л.Л.

Україна має сприятливі природно-кліматичні умови для виробництва сільськогосподарської продукції, зокрема м'яса. У сучасних умовах м'ясопродуктовий підкомплекс у нашій державі та світі є важливою ланкою сільського господарства. Так, на думку В. Я. Месель-Веселяка, м'ясопродуктовий підкомплекс – один зі складових агропромислового комплексу. Основою його формування є галузі тваринництва, що займаються вирощуванням худоби та птиці. До них належать сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства й особисті селянські господарства, від ефективності функціонування яких залежить діяльність підкомплексу загалом. Переробкою тварин займаються м'ясопереробні підприємства, а готову продукцію (м'ясо та продукти його переробки) реалізують як самі підприємства, так і торговельні організації. Вони юридично не об'єднані між собою, а взаємовідносини будують на основі купівлі-продажу продукції. Отже, м'ясопродуктовий підкомплекс – це неформальне об'єднання сфер вирощування, переробки й реалізації готової продукції в єдиному циклі виробництва сировини, її переробки та доведення до споживачів готової продукції

Починаючи з 90-х років ХХ ст., м'ясопродуктовий підкомплекс опинився у глибокій кризі, зумовленій такими головними причинами: загальним кризовим станом української економіки, несприятливим диспаритетом цін на сільськогосподарську і промислову продукцію без чітко виважених заходів держави щодо усунення від регулювання процесу реалізації м'яса, що проявилось у відмові від державного замовлення, відсутністю цивілізованого ринку збуту продукції, правовою незахищеністю сільських товаровиробників. Особливо треба виокремити проблему нерегульованості взаємовідносин між тваринницькими господарствами і м'ясокомбінатами. Суттєво підвищилися матеріальні й трудові витрати на одержання продукції тваринництва, внаслідок чого її виробництво стало збитковим, що в кінцевому підсумку призвело до виникнення всіх негативних проблем, які є на сьогодні у галузі.

Слушною є позиція Р. В. Логоша, який зазначає, що основними причинами зниження виробництва м'яса можна визначити такі: відсутність мотивації у виробників м'ясної продукції, невиправдані майбутні очікування

цін і доходів від виробництва та реалізації м'ясної продукції, низький рівень державної підтримки й складний процес сертифікації м'ясної продукції при експортній діяльності. Одна з основних проблем, яка постала перед м'ясопродуктовим підкомплексом – це зниження обсягів і збитковість виробництва продукції. Особливо складною є ситуація щодо вирощування великої рогатої худоби.

Поголів'я великої рогатої худоби на 1 січня 2018 року в усіх категоріях господарств зменшилося, проти відповідного періоду 2017 року, на 53,9 тис. голів, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – на 48,5 тис., у господарствах населення – на 5,4 тис. голів (Слайд 3)

Саме ця галузь вимагає значних капітальних витрат для відновлення й організації виробництва (відновлення племінного і товарного стада, будівель, обладнання, техніки). Враховуючи зростаючі ціни на сільськогосподарську продукцію на світових ринках і збільшення споживання м'яса та м'ясопродуктів у країнах, що розвиваються, виробництво продукції тваринництва може стати одним із найприбутковіших секторів національної економіки. М'ясопродуктовий підкомплекс не задовольняє достатньою мірою потреби населення в м'ясопродуктах. Щорічно імпорт м'ясопродукції з різних країн становить 350–400 тис. т і не завжди кращої якості.

Фактично наше тваринництво - це птахівництво. Вирощування птиці займає 94% в структурі тваринництва. Компанії змогли серйозно наростити виробництво курятини. Її вистачає навіть на експорт. Якщо подивитися, що за м'ясо Україна поставляє в Європу, то в основному це буде курятина. За даними Державної митної служби України у січні – листопаді 2017 року найбільша частка *експорту* м'ясопродуктів у січні – листопаді припадає на м'ясо та харчові субпродукти птиці 248,8 тис. т (75,9 % від загального експорту м'яса та м'ясопродукції у перерахунку на м'ясо), яловичину морожену 26,9 тис. т (8,2 %), яловичину охолоджену 11 тис. т (3,3 %), субпродуктів харчових великої рогатої худоби та інших тварин 8,1 тис. т (2,5 %) та свинини 4,7 тис. т (1,4%). Крім того, експортовано 2,4 тис. т консервованих м'ясопродуктів (1 %). (Слайд 4)

В багатьох районах, аграрних підприємствах останніми роками значно скоротилося виробництво м'яса у зв'язку зі скороченням кількості поголів'я, незадовільною селекційно-племінною роботою, ціновою політикою тощо. Питання збільшення виробництва вітчизняної м'ясопродукції можливо вирішити протягом 3–5 років за умови співпраці державних структур,

аграрних підприємств, особистих селянських і фермерських господарств та переробних підприємств.

З метою подолання кризової ситуації, що склалась у вітчизняному м'ясопродуктовому підкомплексі, доцільно розробити цільову програму розвитку галузей м'ясного тваринництва, а також стимулювати великотоварне виробництво в спеціалізованих господарствах та тваринницьких комплексах. Також доцільним є забезпечення необхідних умов для розвитку дрібнотоварного виробництва та особистих селянських господарств. Утримання конкурентних позицій вітчизняними сільськогосподарськими товаровиробниками на внутрішньому і зовнішніх ринках вимагатиме суттєвої модернізації виробництва, запровадження системи контролю якості та приведення технологічних процесів у відповідність до міжнародних ветеринарних і фітосанітарних вимог. Серед шляхів реалізації цих завдань слід назвати сприяння вертикальній інтеграції агропромислового сектору, інвестування капіталів переробних підприємств у розвиток їхньої сировинної бази, надання інформаційної та методичної підтримки інвестуванню в розвиток сільгоспвиробництва, спрощення процесів реєстрації аграрних інвестицій, надання гарантій землекористування інвесторам у період до скасування мораторію на продаж сільськогосподарських земель, здійснення моніторингу світового та вітчизняного аграрного ринку, розроблення механізму виявлення та попередження зовнішніх і внутрішніх загроз продовольчій безпеці України.

М'ясопродуктовий підкомплекс України, що об'єднує товаровиробників сільськогосподарської продукції, торгівельні організації та підприємства м'ясопереробної галузі у процесі вирощування худоби та птиці, а також їх переробки та реалізації готової продукції, на даний час знаходиться в кризовому становищі. Негативні процеси, що спостерігаються при функціонуванні м'ясопродуктового підкомплексу, супроводжуються зменшенням обсягів виробництва продукції, скороченням поголів'я тварин ізниженням їх продуктивності, що у свою чергу впливає на ефективність розвитку м'ясопродуктового підкомплексу та забезпеченість населення м'ясною продукцією. Основою збалансованого харчування виступає рівень споживання продукції тваринного походження, яка майже на 60% забезпечує потреби організму людини в білках. Збалансоване харчування людини залежить, перш за все, від рівня споживання м'яса та продуктів його переробки як основного джерела білків. З огляду на рекомендовані раціональні обсяги, споживання м'яса людиною на рік має становити 80 кг, мінімальна норма становить 45 кг, проте реально у 1990 році становила 84 кг,

у 2002 році виробництво м'яса у забійній вазі на одну особу в Україні становило 34,2 кг, у 2006 – 36,8 кг, а вже у 2010 році ця цифра сягала 44,9 кг, що на половину менше рекомендованого обсягу споживання м'ясної продукції, що є недопустимим (табл. 1). За даними таблиці з 1990 року по 2005 рік спостерігається тенденція до зниження виробництва м'яса на одну особу, проте вже з 2006 року по 2010 рік кількість виробництва м'яса поступово зростає, що свідчить про стабілізацію кризового становища м'ясопродуктового підкомплексу України. Така ситуація спостерігається за умови, коли потенційні можливості природних ресурсів України при раціональному їх використанні, збереженні відтворенні, цілком достатні для задоволення потреб у продуктах харчування населення, а також забезпечення експорту продукції залежно від кон'юнктури світового ринку. Сучасний стан аграрного сектору в Україні зумовлює розвиток усіх галузей сільськогосподарського виробництва, зокрема і м'ясопродуктової. Визначальними об'єктивними чинниками розвитку цієї галузі є продовольчі, соціально-економічні, ресурсні та екологічні. Світовий досвід розвинутих країн свідчить, що збільшити виробництво м'яса та поліпшити його якість можна на основі інтенсивного розвитку м'ясопереробної промисловості. Обсяг споживання м'ясопродуктів населенням залежить насамперед від попиту на продукцію, який В. Месель-Веселяк запропонував розглянути з двох сторін: – забезпечення фізіологічних потреб людини; – купівельна спроможність населення. Найперший обов'язок кожної держави – створити умови для забезпечення фізіологічних потреб людини в продуктах харчування. З точки зору задоволення потреб населення існує реальна потреба у збільшенні виробництвом м'яса розширення асортименту продукції його переробки. Орієнтація на споживання м'ясопродуктів у високорозвинених країнах, де споживається понад 100 кг цього продукту, дає підстави зробити висновок, що виробництво і споживання на душу населення у межах 80 – 100 кг є необхідною нормою. Щодо купівельної спроможності населення, то в Україні на сьогодні склалася соціально-економічна ситуація, викликана економічною, соціальною та політичною нестабільністю, порушенням економічних зв'язків, спадом виробництва, інфляцією, що призвело в свою чергу до зниження рівня платоспроможності населення та відповідно до зниження обсягів виробництва, а також і споживання сільськогосподарської продукції і зокрема м'ясної. Незважаючи на те, що в Україні існують всі можливості для розвитку переробного виробництва, виробництво м'яса за видами зменшується, скорочується поголів'я худоби та птиці, знижується їх продуктивність. Занепад тваринництва у суспільному секторі є наслідком усунення держави від реального управління економікою;

відсутності до 2000 року справжнього господаря в аграрних підприємствах, оскільки державні та колективні сільськогосподарські підприємства були ще перетворені у формування ринкового спрямування; невідповідності економічного механізму інтересам сільськогосподарських товаровиробників. Зниження показників ефективності використання ресурсного потенціалу м'ясопереробної галузі передусім пов'язано з поганим станом її матеріальнотехнічної бази, частина якої працює на фізично й морально зношеному устаткуванні та потребує технічного переоснащення. А підвищення значень цих показників можливо лише шляхом більш ефективного використання економічного потенціалу агроєкосистем, генофонду сільськогосподарських тварин, матеріальних, фінансових та трудових ресурсів, через формування експортного потенціалу, удосконалення цінової та податкової політики держави. Г. Кундєєв зазначає, що сьогодні підприємства м'ясопереробної галузі працюють в умовах дефіциту м'ясної сировини, високої її вартості та неможливості вибору за якістю. Досягнення високої конкурентоспроможності м'ясопереробних підприємств України у цих умовах можливо, насамперед, шляхом:

- розробки та впровадження у виробництво нових технологій;
- розробки технології раціонального оброблення, обвалки та жиловки м'яса яловичини та свинини;
- використання у виробництві як традиційної, так і нетрадиційної сировини;
- раціональності використання сировини тваринного походження;
- збільшення частки м'яса птиці у виробництві ковбас. Проведений аналіз свідчить про кризовий стан.

Очевидно, що характер ситуації, яка склалася на м'ясопереробних підприємствах, відсутність державної підтримки, істотний вплив скорочення платоспроможного попиту населення, зниження місткості регіонального ринку, кризовий стан сільськогосподарського виробництва в значному ступені визначають гостроту конкуренції на ринку м'ясопродуктів в Україні. Причому в умовах різкого скорочення поголів'я худоби наявність конкуренції буде характеризувати не тільки ринок готової продукції, але й діяльність на ринку сировинних ресурсів. Дана обставина об'єктивно вимагає ретельного виявлення зовнішніх чинників, що визначають конкурентну ситуацію в галузі на рівні регіону, і оцінки інтенсивності конкуренції підприємств, що діють на ринку, з метою визначення пріоритетних чинників

конкурентоздатності підприємств. Отже, пріоритетними напрямками розвитку галузі передбачається: – розширення й удосконалення заготівельно-відгодівельної мережі та взаємовідносин між товаровиробниками і переробними підприємствами; – збільшення обсягів закупівлі худоби в особистих господарствах населення та фермерських господарствах; – проведення реконструкції та технічного переоснащення діючих переробних підприємств; – розробка та створення сучасного ефективного обладнання для первинної переробки м'яса; – розробка та створення сучасної фасувальної, пакувальної техніки; – розробка та створення сучасного холодильного й енергетичного устаткування тощо

Література

1. Жерноклеев Н. Н. Организационно-экономические основы комплексного развития районного АПК (на примере Харьковской области): моногр. / Н. Н. Жерноклеев. – Х.: ФЛП Либуркина Л. М., 2007. – 232 с.
2. Месель-Веселяк В. Я. Методичні рекомендації щодо формування регіональних виробництв у м'ясопродуктовому підкомплексі / В. Я. Месель-Веселяк, О. В. Мазуренко. – К. : ННЦ ІАЕ, 2006. – 71 с.
3. Пуцентейло П. Р. Конкурентоспроможність м'ясного скотарства України: теорія і практика: монографія / П. Р. Пуцентейло. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2011. – 420 с.
4. Сокольська Т. В. Конкурентоспроможність м'ясопродуктового підкомплексу України / Т. В. Сокольська // Вісник харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. Вип. 97. – Харків: ХНТУСГ. – 2010. – С. 310 – 316.
5. Статистичний щорічник України за 2010 рік. К. : Август Трейд, 2011. – 560 с.